

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 25 november 2002 (29.11)
(OR. en)**

**14164/1/02
REV 1**

SOC 508

HERZIENE BEGELEIDENDE NOTA

van: het Comité voor sociale bescherming

aan: het Coreper/de Raad (Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en
Consumentenzaken)

nr. vorig doc.: 14110/00 SOC 470

Betreft: Bestrijding van armoede en sociale uitsluiting: gemeenschappelijke doelstellingen
voor de tweede reeks nationale actieplannen
- goedkeuring

In bijlage dezes gaat voor de delegaties een verslag van het Comité voor sociale bescherming, met voorstellen voor herziene passende doelstellingen ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting.

Naar aanleiding van de bijeenkomsten van de Europese Raad in Lissabon en Santa Maria da Feira heeft de Raad in oktober 2000 een reeks "passende doelstellingen" voor de bestrijding van de armoede en het uitroeien van de sociale uitsluiting vastgesteld, die vervolgens in december 2000 de steun hebben gekregen van de Europese Raad van Nice. Die doelstellingen vormden de grondslag voor de eerste reeks tweejaarlijkse nationale actieplannen, die op hun beurt hebben bijgedragen tot het gezamenlijke verslag van de Commissie en de Raad over de sociale insluiting dat is voorgelegd aan de Europese Raad van Laken in december 2001. De herziene doelstellingen zijn bedoeld voor de tweede reeks nationale actieplannen waar zopas een begin mee is gemaakt, met het oog op een nieuw gezamenlijk verslag voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad van 2004. De doelstellingen zijn vergezeld van een nota met toelichtingen en een inleidende nota.

De Britse delegatie maakte een voorbehoud voor parlementaire behandeling.

De Raad wordt verzocht zijn steun te betuigen aan het verslag en de herziene doelstellingen.

DOELSTELLINGEN IN DE BESTRIJDING VAN ARMOEDE EN SOCIALE ITSLUITING**- Toelichtende nota -**

Naar aanleiding van de informele bijeenkomst van de ministers van werkgelegenheid en sociale zaken van juli 2002 in Kolding heeft het Comité voor sociale bescherming dit verslag opgesteld over passende doelstellingen voor de voorbereiding van de tweede reeks Nationale Actieplannen tegen armoede en sociale uitsluiting in 2003. Bij de opstelling van dit verslag heeft het comité rekening gehouden met de conclusies van de rondetafelconferentie die op 17 en 18 oktober 2002 is gehouden in Aarhus.

Het comité is van mening dat de bestaande gemeenschappelijke doelstellingen die in december 2002 door de Europese Raad van Nice zijn goedgekeurd, evenwichtig, sterk en uitvoerbaar zijn gebleken. De doelstellingen hoeven bijgevolg niet gewijzigd te worden. De nadruk moet nu worden gelegd op continuïteit, consolidatie en voortbouwen op de vooruitgang die is geboekt, teneinde het sociale-integratieproces dat in maart 2000 door de Europese Raad van Lissabon in gang is gezet, verder vooruit te helpen.

Naar onze mening moeten de gemeenschappelijke doelstellingen echter op drie belangrijke punten worden gewijzigd om het belang ervan beter te benadrukken, namelijk:

- Overeenkomstig de conclusies van de Europese Raad van Barcelona moet worden benadrukt dat de lidstaten in hun Nationale actieplannen doelstellingen moeten vaststellen om het aantal mensen dat risico loopt op armoede en sociale uitsluiting, tegen 2010 te verminderen;
- Er moet worden benadrukt dat het van belang is om bij de opstelling, uitvoering en monitoring van de Nationale Actieplannen ten volle rekening te houden met het genderspect;

- Er moet duidelijker worden gewezen op het hoge risico op armoede en sociale uitsluiting dat sommige mensen lopen tengevolge van immigratie.

Overeenkomstig deze drie belangrijke punten hebben wij wijzigingen aangebracht in de doelstellingen van Nice (zie bijlage).

Voorts zijn wij van mening dat de Nationale Actieplannen in deze fase tweejaarlijks moeten blijven en dat de volgende actieplannen vóór juli 2003 moeten worden opgesteld. Aan de hand daarvan kunnen de Commissie en de lidstaten dan een nieuw gezamenlijk verslag over sociale integratie opstellen voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad in 2004.

DOELSTELLINGEN IN DE BESTRIJDING
VAN ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

- Inleidende nota -

1. Politieke beleidslijnen als omschreven door de Europese Raad

Tijdens de Europese Raad, in Lissabon en Feira bijeen, hebben de lidstaten van de Europese Unie een grote stap gezet in de bestrijding van sociale uitsluiting en armoede door deze punten in de modernisering van het Europees sociaal model centraal te stellen. Staatshoofden en regeringsleiders zijn overeengekomen dat er maatregelen moeten worden genomen om de uitroeiing van de armoede voldoende kracht bij te zetten door passende doelen te stellen die de Raad vóór het eind van het jaar moet goedkeuren. Zij kwamen tevens overeen dat het beleid inzake de bestrijding van sociale uitsluiting moet berusten op een open coördinatie-methode, waarin nationale actieplannen en een door de Commissie ingediend actieprogramma ter bevordering van de samenwerking op dit gebied worden gecombineerd.

De Europese Raad, in Lissabon en Feira bijeen, heeft de bevordering van de sociale integratie tot een hoofdlijn gemaakt van de globale strategie van de Unie voor het bereiken van haar strategische doel van het komende decennium, namelijk de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te worden, die in staat is tot duurzame economische groei met meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang. Ook heeft de Raad een doelstelling vastgesteld van volledige werkgelegenheid in Europa in een opkomende nieuwe samenleving die meer weet in te spelen op de persoonlijke keuzes van vrouwen en mannen.

Deze stap sluit aan op de invoering bij het Verdrag van Amsterdam, in de bepalingen betreffende de sociale politiek van de Unie, van de bestrijding van uitsluitingen (artikelen 136 en 137 van het Verdrag).

2. Meerdimensionele aanpak

Armoede en sociale uitsluiting nemen complexe, meerdimensionele vormen aan, zodat ook gebruik moet worden gemaakt van een breed gamma van beleidsvormen in het kader van deze globale strategie. Parallel met het werkgelegenheidsbeleid dient de sociale bescherming een belangrijke rol te spelen, al moet ook het belang van andere factoren zoals huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, voorlichting en communicatie, mobiliteit, veiligheid en justitie, vrije tijd en cultuur worden erkend.

In de verschillende beleidsvormen dienen dus op nationaal en communautair niveau de doelstellingen in de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting te worden geïntegreerd (mainstreaming).

Werkgelegenheid vormt de beste bescherming tegen sociale uitsluiting. Voor het ontwikkelen van kwaliteitswerkgelegenheid dient het vermogen tot inpassing in een beroep te worden ontwikkeld, met name dankzij de verwerving van vaardigheden en van levenslang leren. De uitvoering van de doelstellingen die de Europese Unie zich in het kader van de Europese strategie voor de werkgelegenheid ten doel heeft gesteld, levert ook een doorslaggevende bijdrage aan de bestrijding van uitsluiting. De economische groei en de sociale samenhang versterken elkaar wederzijds. Een samenleving met meer sociale samenhang en minder uitsluiting staat garant voor een economie die beter presteert.

Sociale beschermingssystemen spelen tevens een strategische rol. Nationale systemen voor sociale bijstand en systemen die een voldoende inkomen waarborgen, zijn hier belangrijke instrumenten van het sociale beschermingsbeleid. In het kader van een actieve welvaartsstaat is het van belang moderne sociale beschermingsstelsels te bevorderen, die de toegang tot werkgelegenheid aanmoedigen. Ouderdomspensioenen en de toegang tot de gezondheidszorg spelen eveneens een belangrijke rol in de bestrijding van sociale uitsluiting.

De nieuwe kennismaatschappij biedt aanzienlijke mogelijkheden om sociale uitsluiting te verminderen, door de economische voorwaarden te scheppen voor grotere welvaart of door nieuwe mogelijkheden te creëren voor maatschappelijke participatie, mits men het risico vermijdt dat de kloof tussen degenen die toegang hebben tot de nieuwe kennis en degenen die daarvan zijn uitgesloten, steeds groter wordt. De Europese Raad van Lissabon stelde dat uitsluiting van informatie moet worden verhinderd, en dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan gehandicapten. De uitvoering van het actieplan van de Commissie "eEuropa 2005 – Een informatiemaatschappij voor iedereen", dat door de Europese Raad van Sevilla is goedgekeurd, en het "Europees Jaar van personen met een handicap" moeten bijdragen tot de uitvoering van deze doelstelling.

Overeenkomstig de beleidslijnen die de Europese Raad van Lissabon heeft aanvaard, moeten passende doelstellingen het tevens mogelijk maken tot een beter begrip van sociale uitsluiting bij te dragen en de solidariteit in het beleid van de lidstaten op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs en opleiding, gezondheidszorg en huisvesting te bevorderen, alsook prioritaire acties te omschrijven voor bepaalde doelgroepen (bv. minderheden, kinderen, ouderen, gehandicapten), waarbij de keuze van de acties die het best bij hun specifieke situatie passen, aan de lidstaten worden overgelaten.

3. Wijze van uitvoering

Bij de artikelen 2, respectievelijk 3, van het Verdrag wordt de Gemeenschap de taak opgedragen de gelijkheid van mannen en vrouwen te bevorderen en wordt bepaald dat de Gemeenschap in al haar activiteiten ongelijkheden uitbant en de gelijkheid van man en vrouw bevordert. Het is aldus van belang de gelijkheid van man en vrouw te integreren in alle activiteiten die met het oog op de genoemde doelstellingen zullen worden uitgevoerd, met name door een evaluatie van de verschillende stappen van programmering, besluitvorming en follow-up van deze activiteiten, en van de gevolgen die hieruit voor mannen en vrouwen voortvloeien.

De uitvoering van deze demarche dient te geschieden met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel. De bestrijding van sociale uitsluiting is vóór alles de verantwoordelijkheid van de lidstaten en van hun nationale, regionale en lokale autoriteiten, in samenhang met alle betrokken actoren, met name de sociale partners en de niet-gouvernementele organisaties. Zij staat ook niet los van de nationale kenmerken van de systemen voor sociale bescherming en van sociaal beleid.

Toepassing van de open coördinatiemethode op de bestrijding van sociale uitsluiting, overeenkomstig de beginselen van de conclusies van de Europese Raad van Lissabon, maakt een positieve combinatie van samenhang en nationale verscheidenheid mogelijk. De uitvoering van de doelstellingen in de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting kan namelijk qua aard, gevolgen voor de lidstaten en doelgroepen, verschillen. Bovendien zullen de reacties van de lidstaten op de problemen in kwestie tot uitdrukking komen in oplossingen en prioriteiten die passen bij de situatie van elke staat afzonderlijk.

De open coördinatiemethode blijft nationale actieplannen combineren met het communautaire actieprogramma ter bevordering van de samenwerking tussen lidstaten bij de bestrijding van sociale uitsluiting. In dit kader zou het wenselijk zijn dat de lidstaten hun tweede nationale actieplan vóór juli 2003 indienen. Het Comité voor sociale bescherming zal een centrale rol vervullen bij de follow-up van deze demarche. Het zal op werkgelegenheidsgebied nauw samenwerken met het Comité voor de werkgelegenheid.

4. Verdere uitvoering van de conclusies van de Europese Raad van Lissabon

De door de Europese Raad van Nice vastgestelde doelstellingen zijn sterk en uitvoerbaar gebleken. Er moet nu voorrang worden gegeven aan consolidatie en voortbouwen op de vooruitgang die is geboekt, teneinde het proces dat door de Europese Raad van Lissabon in gang is gezet, verder vooruit te helpen. In het licht daarvan heeft de Raad, gelet op de door de Europese Raden van Lissabon en Feira vastgestelde richtsnoeren en rekening houdend met de conclusies van de Europese Raden van Laken en Barcelona, aan de Europese Raad van Kopenhagen voorgesteld om de door de Europese Raad van Nice goedgekeurde gemeenschappelijke doelstellingen en uitvoeringsregelingen te bevestigen en wijzigingen toe te voegen waarin het belang van het vaststellen van doelstellingen, de noodzaak om het genderaspect in de Nationale Actieplannen te versterken en het risico op armoede en sociale uitsluiting dat immigranten lopen, worden benadrukt. De Raad stelt bijgevolg het volgende voor aan de Europese Raad van Kopenhagen:

- de hierna volgende doelstellingen die in de bijlage worden uitgewerkt:
 - deelneming aan het arbeidsproces bevorderen, evenals toegang voor eenieder tot hulpmiddelen, rechten, goederen en diensten;
 - uitsluitingsrisico's voorkomen;
 - optreden ten behoeve van de meest kwetsbaren;
 - alle actoren mobiliseren.

- de hierna volgende modaliteiten voor de verwezenlijking van deze doelstellingen:

De lidstaten,

Verwezenlijken verder de doelstellingen in de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting als weergegeven in de bijlage.

Wijzen erop dat het van belang is de gelijkheid van mannen en vrouwen te integreren in alle maatregelen die tot uitvoering van deze doelstellingen strekken, door met het genderaspect rekening te houden bij de vaststelling van uitdagingen, de ontwikkeling, uitvoering en beoordeling van beleidsmaatregelen, de selectie van indicatoren en doelstellingen en de participatie van belanghebbenden;

Wordt verzocht hun prioriteiten in het kader van deze doelstellingen te ontwikkelen, en vóór juli 2003 een tweede nationaal actieplan in te dienen dat een periode van 2 jaar bestrijkt.

Wordt verzocht in hun Nationale Actieplannen doelstellingen vast te stellen om het aantal mensen dat risico loopt op armoede en sociale uitsluiting, tegen 2010 te verminderen, en daarbij waar nodig gebruik te maken van de door de Europese Raad van Laken goedgekeurde indicatoren;

Om het mogelijk te maken de uitvoering van de hierboven voorgestelde doelstellingen te volgen, wordt hun tevens verzocht om op hun niveau indicatoren en follow-upmethoden te omschrijven aan de hand waarvan voor elk van de in hun nationaal actieplan uitgewerkte doelstellingen de vorderingen kunnen worden beoordeeld.

De Commissie,

Wordt met het oog op de opstelling van een gezamenlijk rapport verzocht om op basis van de nationale plannen die de lidstaten inzenden tot een overzichtsrapport te komen, waarin de goede praktijken en de vernieuwende methoden worden omschreven die voor de lidstaten een gemeenschappelijk belang inhouden.

De lidstaten en de Commissie,

Wordt verzocht in het kader van het Comité voor sociale bescherming samen te werken aan de opstelling van een Gezamenlijk Verslag over sociale integratie voor de voorjaarsbijeenkomst van de Europese Raad in 2004;

Wordt verzocht hun samenwerking op Europees niveau voort te zetten, zodat de kennis omtrent uitsluitingsverschijnselen toeneemt, de uitwisseling van goede praktijken (onder andere inzake doelstellingen en indicatoren) wordt bevorderd, en daarbij verder gestreefd wordt naar een gemeenschappelijke aanpak en meer samenhang. Het door het Europees Parlement en de Raad goedgekeurde actieprogramma zal deze samenwerking blijven steunen.

DOELSTELLINGEN IN DE BESTRIJDING
VAN ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

1. Bevordering van de deelneming aan het arbeidsproces en van de toegang van eenieder tot alle hulpmiddelen, rechten, goederen en diensten

1.1. Bevordering van de deelneming aan het arbeidsproces

In de context van de Europese werkgelegenheidsstrategie, en met name van de uitvoering van de richtsnoeren:

- a) De toegang tot duurzame kwaliteitswerkgelegenheid bevorderen voor alle mannen en vrouwen die tot werken in staat zijn, met name door:
- voor personen die tot de meest kwetsbare bevolkingsgroepen behoren, arbeidstoeleidingstrajecten te organiseren en hiertoe het opleidingsbeleid in te zetten;
 - beleid te ontwikkelen waardoor de aansluiting tussen beroeps- en gezinsleven wordt bevorderd, mede op het gebied van de opvang van kinderen en afhankelijke personen;
 - gebruik te maken van de mogelijkheden tot inpassing en werk die door de sociale economie worden geboden.
- b) Breuken in het beroepsleven voorkomen door het vermogen tot inpassing in een beroep te ontwikkelen dankzij personeelsbeheer, arbeidsorganisatie en levenslang leren.

1.2. Bevordering van de toegang van eenieder tot alle hulpmiddelen, rechten, goederen en diensten

- a) Sociale beschermingssystemen zodanig opzetten dat zij in het bijzonder:
 - ertoe bijdragen elke persoon de noodzakelijke middelen te waarborgen om overeenkomstig de menselijke waardigheid te leven;
 - helpen de belemmeringen die een baan in de weg staan, te overwinnen - waarbij de toegang tot werkgelegenheid een hoger inkomen betekent - en de capaciteit tot inschakeling in een beroep te bevorderen.
- b) Een beleid uitvoeren dat erop is gericht om, rekening houdend met de plaatselijke context, eenieder toegang te verlenen tot fatsoenlijke, gezonde huisvesting, tot de noodzakelijke basisdiensten en tot een normaal bestaan binnen de woning (elektriciteit, water, verwarming).
- c) Een beleid uitvoeren dat erop is gericht eenieder toegang te verlenen tot de voor hem noodzakelijke gezondheidszorg, ook in gevallen van afhankelijkheid.
- d) Ter attentie van de betrokkenen prestaties, diensten of begeleidingsacties ontwikkelen waardoor daadwerkelijke toegang tot onderwijs, justitie en andere diensten van de overheid en de privé-sector, zoals cultuur, sport en vrije tijd, mogelijk wordt.

2. Voorkoming van uitsluitingsrisico's

- a) Volledig benutten van het potentieel van de maatschappij waarin alles draait om kennis en nieuwe informatie- en communicatietechnologieën en erop toezien dat niemand erbuiten blijft, door onder meer speciale aandacht te besteden aan de behoeften van gehandicapten.

- b) Een beleid ten uitvoer leggen dat gericht is op het voorkomen van breuken in de levensomstandigheden die tot uitsluitingssituaties kunnen leiden, zoals met name een te grote schuldenlast, uitsluiting op school of verlies van woonruimte.
- c) Acties uitvoeren die erop gericht zijn de solidariteit binnen het gezin in alle vormen te behouden.

3. Optreden ten behoeve van de meest kwetsbaren

- a) De sociale integratie bevorderen van mannen en vrouwen die, met name door hun handicap of omdat zij behoren tot een sociale groep met specifieke inpassingsproblemen, zoals immigranten, geconfronteerd kunnen worden met situaties van hardnekkige armoede.
- b) Streven naar de uitbanning van sociale uitsluiting waarvan kinderen de dupe zijn, en hun alle kansen te geven voor een goede sociale inpassing.
- c) Algemene acties ontwikkelen ten behoeve van regio's die te kampen hebben met uitsluiting.

Deze doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt door de opneming ervan in het geheel van de overige doelstellingen en/of door middel van specifiek beleid en specifieke acties.

4. Mobilisatie van alle actoren

- a) Op basis van de nationale gebruiken bewerkstelligen dat personen die in een uitsluitingssituatie verkeren, worden betrokken bij en zich kunnen uitspreken over hun situatie, het beleid en de acties die voor hen worden ontwikkeld.

- b) Waarborgen dat de bestrijding van uitsluiting in alle beleidsonderdelen wordt opgenomen, met name:
- door met inachtneming van de respectieve bevoegdheden de autoriteiten op nationaal, regionaal en lokaal niveau gezamenlijk te mobiliseren;
 - door passende coördinatieprocedures en -structuren te ontwikkelen;
 - door de administratieve en sociale diensten aan te passen aan de behoeften van personen in een uitsluitingssituatie, en door de actoren in het veld van die behoeften bewust te maken.
- c) Dialoog en partnerschap bevorderen tussen alle betrokken actoren in de overheids- en de privé-sector, met name:
- door de sociale partners, de niet-gouvernementele organisaties en de organisaties voor sociaal dienstbetoon met inachtneming van hun respectieve bevoegdheden te betrekken bij de bestrijding van uitsluiting;
 - door het verantwoordelijkheidsbesef en de inzet van alle burgers bij de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting te bevorderen;
 - door de sociale verantwoordelijkheid van ondernemingen te bevorderen.
-